

Uuden vapaaehtoisen aloituspaketti

Luetaan yhdessä on vapaaehtoisuuteen perustuva valtakunnallinen verkosto, jossa matalan kynnyksen opiskeluryhmät tukevat maahanmuuttajien, erityisesti naisten, kielen oppimista. Ryhmissä tapahtuva suomen ja ruotsin kielen oppiminen on alkuna kotoutumiselle ja voimaantumiselle.

Opetuksen pääpaino on arjessa tarvittavassa kielitaidossa. Toiminnan tavoitteena on lisäksi tukea opiskelijoiden sosiaalista toimintakykyä ja osallisuutta, ja näin edistää opiskelijoiden ja heidän perheensä hyvinvointia. Vapaaehtoisille ja opiskelijoille toiminta tarjoaa mukavaa yhdessäoloa ja kulttuurien välistä vaihtoa.

Opiskelijat

Luetaan yhdessä -ryhmien ensisijaisena kohderyhmänä ovat eri syistä yhteiskunnan kotouttamiskoulutuksen ulkopuolelle jääneet maahan muuttaneet henkilöt: erityisesti kotivanhemmat, luku- ja kirjoitustaidottomat sekä seniorit.

Ryhmien opiskelijoiden taustat ja kielitaito ovat hyvin moninaisia. Ryhmistä löytyy opiskelijoita aina luku- ja kirjoitustaidottomasta äitiyslomalla olevaan tutkijaan. Toiminta on tärkeää järjestää niin, että jokainen opiskelija saisi yksilöllistä huomiota ja tarpeitaan vastaavaa opetusta. Tämän vuoksi jokaisessa ryhmässä on useita vapaaehtoisia, mikä mahdollistaa esimerkiksi pienryhmissä työskentelyn.

Opiskelijoiden lapset ovat tervetulleita mukaan toimintaan. Ryhmissä lastenhoito on ratkaistu eri tavoin. Esimerkiksi joissakin ryhmissä vapaaehtoiset auttavat lastenhoidossa, jotta vanhemmat voisivat keskittyä opiskeluun.

Erityisesti lukutaidottomien kohdalla on tärkeää muistaa, että vaikka opiskelijalta puuttuu lukutaito, hänellä on runsaasti muita taitoja, joita on hyvä saada käyttöön uuden oppimisessa, esimerkiksi kyky muistaa kuultua ja nähtyä ilman kirjallista tukea. Suomessa, jossa viestintä on vahvasti kirjallista, lukutaidottomuus voidaan kokea häpeällisenä. Vapaaehtoinen voi positiivisella ja kannustavalla asenteellaan osoittaa, ettei lukutaidottomuutta tarvitse hävetä.

On hyvä tiedostaa, että opiskelijoiden elämäntilanteet ovat hyvin vaihtelevia ja kukin heistä sitoutuu toimintaan omien mahdollisuuksiensa mukaan. Luetaan yhdessä -toimintaan ovat tervetulleita myös he, jotka eivät pääse paikalle viikoittain. Ryhmään voi tulla uusia opiskelijoita myös kesken lukukauden. Tämän vuoksi vapaaehtoisena toimiminen edellyttää joustavuutta ja kykyä toimia muuttuvan ryhmän kanssa.

Vapaaehtoiset

Vapaaehtoisella ei tarvitse olla opettajan koulutusta. Riittää että olet kiinnostunut kielen opettamisesta ja erilaisten ihmisten ja kulttuurien kohtaamisesta. Toivomme, että vapaaehtoiset ovat valmiita sitoutumaan toimintaan ainakin lukuvuodeksi.

Luetaan yhdessä -ryhmien vapaaehtoiset eivät edusta ryhmänä mitään poliittista puoluetta tai uskontokuntaa. Opetuksessa politiikkaan ja uskontoon liittyviä asioita käsitellään puolueettomasti ja ottamatta niihin kantaa.

Luetaan yhdessä -verkosto järjestää vapaaehtoisille vuosittain koulutuksia: syksyisin valtakunnallisen seminaarin ja keväisin alueseminaareja eri puolilla Suomea.

Uusien vapaaehtoisten tulee kirjautua verkoston uutiskirjeen saajiksi, jotta he saavat tarpeellista tietoa verkoston toiminnasta sekä tulossa olevista koulutuksista. Uutiskirjeen voi tilata verkoston nettisivujen etusivun alalaidasta: www.luetaanyhdessa.fi.

Toiminta

Ryhmät kokoontuvat yleensä koulun lukuvuoden aikana kerran viikossa kahden tunnin ajan. Yleensä tapaamiset alkavat yhteisellä osiolla, jossa voidaan käydä läpi kuulumisia tai päivälle suunniteltua teemaa. Monissa ryhmissä tämän yhteisen osion vetovastuu on vapaaehtoisten kesken kiertävä. Yhteisen aloituksen jälkeen opiskelijat jakautuvat pienryhmiin, joissa he saavat henkilökohtaisempaa opetusta. Pienryhmät voidaan jakaa esimerkiksi kielitaidon tasojen mukaan (luku- ja kirjoitustaidottomat, alkeet, edistyneet). Uuden opiskelijan aloittaessa hänen suomen kielen taitonsa kartoitetaan, jotta sopiva pienryhmä löytyy.

Opetuksen tukena voidaan käyttää oppikirjoja, kirjallisia materiaaleja, toiminnallisia menetelmiä tai verkko-oppimista. Kannustamme vapaaehtoisia kokeilemaan erilaisia oppimateriaaleja ja -menetelmiä! Verkosto rahoittaa oppikirjat kaikille opiskelijoille ja vapaaehtoisille. Kirjoja voi tilata verkoston nettisivuilta löytyvällä lomakkeella ympäri vuoden.

Vapaaehtoiset työskentelevät tiiminä ja tekevät yhdessä ryhmän lukujärjestyksen ennen lukukauden alkua. Tulevat teemat, tehtävät ja vetovastuut mietitään yhdessä, mutta suunnitelma myös joustaa tilanteiden mukaan. Kukin vapaaehtoinen tuo ryhmään omat vahvuutensa ja voi vaikuttaa omaan rooliinsa ryhmässä. Ryhmiin pyritään luomaan luottamuksellinen ja avoin ilmapiiri, jossa muilta vapaaehtoisilta voi aina tarvittaessa kysyä neuvoa. Luetaan yhdessä [Opettajan oppaasta](#) saa lisää vinkkejä vapaaehtoisena opettajana toimimiseen.

Ryhmien kokoontumisissa pyritään pitämään avoin, tasa-arvoinen ja positiivinen henki. Opiskelijoita kannustetaan ja heille kerrotaan onnistumisista. Tarkoituksena on, että kokoontumiset ovat sekä opiskelijoille että vapaaehtoisille mukavia ja voimaa antavia tilaisuuksia.

Käytäntöjä

Jokaisella ryhmällä on oma yhteistyökumppani, joka tarjoaa tilat toiminnalle sekä usein myös muuta tukea, kuten tulostusmahdollisuuden tai paikallistukea. Verkoston rooli on tarjota toimintaan konsepti ja oppimateriaalit sekä koulutusta ja tukea vapaaehtoisille. Toimistolla on työntekijöitä vapaaehtoisia varten. Heiltä saa aina kysyä neuvoa tai pyytää apua käytännön asioissa.

Ryhmillä on käytettävissään 50 euron vuotuinen toimintaraha virkistykseen. Tuella voi rahoittaa esimerkiksi taukojen kahvi-/teetarjoilua tai järjestää retkiä tai pienimuotoisia juhlia lukukausien päätteeksi. Tarkemmat ohjeet toimintarahaan liittyen löytyvät verkoston nettisivuilta. Toimintarahahan lisäksi ryhmät voivat saada toimistolta pyydettäessä rahoitusta myös opiskelutarvikkeisiin, kuten vihkoihin ja kyniin.

Ryhmiä pyydetään raportoimaan verkostolle puolivuositain. Pyyntö raportoinnista lähetetään uutiskirjeissä. Vapaaehtoisten tulisi merkitä joka viikko ylös opetuskerrat, vapaaehtoisten määrä sekä opiskelijoiden määrä. Muut raportissa kysyttävät kysymykset on pyritty muotoilemaan siten, että vapaaehtoiset pystyvät vastaamaan niihin muistin pohjalta. Kuten opetuksesta muutenkin, myös raportoinnista olisi hyvä vastata tiiminä, ja raportointivuorot voivat vaihdella vuosittain. Opiskelijoiden henkilötietoja verkosto ei kerää turvallisuussyistä.

Vapaaehtoisen huoneentaulu suomi toisena kielenä -opetukseen

1. Puhu selkeästi, mutta älä liioitellun hitaasti.
2. Käytä painotuksia ja tauotusta puheesi jäsentämiseen.
3. Hyödynnä ilmeitä ja eleitä.
4. Käytä esimerkkejä käsitteitä havainnollistaaksesi.
5. Anna oppilaalle aikaa puhua virheitä korjaamatta.
6. Hyödynnä toiminnan avulla oppimista.
7. Helpota vuorovaikutuksen syntymistä oppilaiden välille.
8. Varmista, että oppilas ymmärtää saamansa ohjeet sekä opittavan asian.
9. Auta oppilaita käyttämään opittavaa käsitettä tai asiaa eri konteksteissa.
10. Anna oppijalle aikaa sekä positiivista palautetta.

(Lähde: Laaksonen & Lehtonen 2008. <http://www.enorssi.fi/opetus/erilaisen-oppijan-tuki/materiaalit-1/eriyttaminen.pdf>)

Tekstin on koontanut Noora Tuominen osana opinnäytetyötään yhdessä Itäkeskuksen Luetaan yhdessä -ryhmän vapaaehtoisten ja verkoston työntekijöiden kanssa.